

Posudek vedoucího na diplomovou práci

Název diplomové práce: **Veřejné užívání lesa, krajiny a veřejně zeleně**

Diplomantka (autorka): Mgr. Ladislava Paštová, Ph.D.

Vedoucí: JUDr. Petr Svoboda, Ph.D.

Oponent: JUDr. Josef Vedral, Ph.D.

I.

K tématu (předmětu) práce:

Jedná se o originální téma, v němž se autorka pokusila rozpracovat problematiku práva veřejnosti na přístup do přírody a krajiny. Téma je zajímavé teoreticky i prakticky. V teoretické rovině má několik dosud nepříliš probádaných aspektů, zejména otázku, zda či do jaké míry je veřejné užívání (mimo jiné uvedených přírodních statků) veřejným subjektivním právem a zda či do jaké míry se jej mohou uživatelé domáhat, je-li porušeno zejména ze strany vlastníka přírodního statku, typicky vlastníka lesa či pozemku ve volné krajině. V praktické rovině pak v souvislosti s tím vzniká řada aktuálních problémů, jejichž hlavní příčinou je postupující privatizace a oplocování přírody a krajiny.

K systematice práce:

Práce má necelých 53 stran čistého textu. Má logickou strukturu. Po Úvodu následují čtyři „přípravné“ kapitoly, v nichž se autorka zabývá obecnými pojmy a instituty veřejného užívání jako takového, a to 1. „Veřejné užívání“, 2. „Veřejné užívání jako právní vztah“, 3. „Veřejné užívání jako omezení vlastnického práva“ a 4. „Právní ochrana veřejného užívání veřejnou správou“. Vlastním jádrem práce je kapitola 5. „Úprava veřejného užívání lesa, krajiny a veřejně zeleně v českém právním řádu“. V ní se autorka v rámci čtyř hlavních oddílů věnuje zvláštním otázkám veřejného užívání čtyř vybraných přírodních statků, a to lesa (oddíl 5.1.), krajiny (oddíl 5.2.), pozemků podél vodních toků (oddíl 5.3.) a veřejně zeleně (oddíl 5.4.). V Závěru pak shrnuje nejdůležitější zjištění, popřípadě doporučení *de lege ferenda*.

K obsahu práce:

Obecně:

Práce je analyticky kvalitní, poctivá a celkově zdařilá. Autorka v ní rozebírá řadu teoretických i praktických problémů týkajících se veřejného užívání přírodních statků, které dosud nejsou v pozitivním právu uspokojivě upravené, popřípadě v judikatuře a nauce správního práva vyřešené. Autorka se dokázala vcelku dobře zorientovat v roztříštěné a nepříliš koncepční zákonné úpravě a dospěla vesměs ke správným závěrům i rozumným doporučením *de lege ferenda*. U některých právních institutů, jako jsou například obory nebo výjimky ze zákazů ve zvláště chráněných územích, lze s názory autorky polemizovat. Ale i tak jsou její úvahy cenné, neboť otevírají obtížné a přitom důležité pojmové otázky, které si dosud v této podobě nikdo v teorii nekladl a které přitom míří k podstatě analyzovaných institutů, například zvláštního užívání (k tomu viz níže).

Konkrétně:

Ke str. 11 a dále též ke str. 51: Autorka se domnívá, že povolení výjimky z některých zákazů ve zvláště chráněných územích přírody podle § 43 odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny je *de facto* povolením ke zvláštnímu užívání. Myslím, že nikoli, ačkoli připouštím, že se to tak může jevit. V případě zvláštního užívání jde pojmově o to, že správní orgán má pravomoc povolit správním aktem žadateli (osobě A) určitý způsob užívání veřejného statku nezávisle na vůli, popřípadě i proti vůli vlastníka veřejného statku (osoby B). Důležité je, že žadatel a vlastník nemusí splývat. V případě zvláštního užívání jde vlastně o rozšíření či prohloubení veřejnoprávního zásahu do vlastnického práva k (veřejnému) statku i proti vůli vlastníka. Naproti tomu v případě povolení výjimky podle § 43 odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny jde o něco jiného. Orgán ochrany přírody má zde pravomoc (právě a jen) k prolomení určitých obecných zákazů stanovených zákonem. V této pravomoci však není (ani mlčky) obsažena pravomoc k omezení vlastnického práva nad míru, která jinak vyplývá ze zákona. Takže například povolení výjimky ze zákazu umísťovat nebo povolovat (popřípadě provádět) nové stavby na území první zóny chráněné krajinné oblasti podle § 26 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně přírody a krajiny nemá za následek povinnost vlastníka pozemku strpět umístění či provedení příslušné stavby.

Ke str. 13: Autorka správně upozorňuje, že obecné užívání (lesa) nelze považovat za legální věcné břemeno, tedy věcné břemeno vzniklé ze zákona.

Ke str. 15-16 (k oddílu 2.2.1. „*Materiální statek*“): Myslím, že ovzduší i povrchové a podzemní vody jsou věcmi v právním smyslu. Vyhovují totiž definici „*věci*“ v § 489 občanského zákoníku. Ale jde o věci, které nemohou být, a tudíž nejsou ve vlastnictví nikoho, takže jde o *rei extra commercium* (k tomu srov. například rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 1244/2007), a v důsledku toho o věci bez pána neboli věci ničí, *rei nulliae* (k tomu srov. např. rozsudek Krajského soudu v Plzni č. j. 57 A 112/2017-80).

Ke str. 19: Myslím, že nelze říci, že (vnitrozemské) povrchové vody jsou „*veřejnými věcmi ze své podstaty*“. To, že český vodní zákon vylučuje jejich vlastnictví a současně výslovně upravuje (dovoluje) jejich veřejné užívání, není samozřejmost. Docela dobře si lze představit i opačný zákonný model, který by (a) umožňoval či nevylučoval vlastnictví povrchových vod, a to přinejmenším v jezerech nebo umělých vodních nádržích, a přitom by (b) neupravoval, respektive nezaručoval jejich veřejné (obecné) užívání. Pochybuji tedy, že by jejich veřejné užívání bylo možné i bez výslovné zákonné úpravy, jež by byla obdobná našemu vodnímu zákonu v § 3 odst. 1 ve spojitosti s § 6.

K oddílu 5.1.2.1: K problematice obor, potažmo obecně honiteb dvě poznámky:

Za prvé: Autorka zde dospívá k zajímavému názoru, že obory jsou druhem zvláštního užívání lesa – tedy pokud jsou zřízeny na lesních pozemcích. Myslím, že to je správný názor, ale zčásti z jiných důvodů, než autorka uvádí. Podle mého názoru jsou druhem zvláštního užívání lesa především honitby jako takové. A v důsledku toho jsou i obory druhem zvláštního užívání lesa, ale nikoli proto, že by byly oplocené, ale proto, že jsou jen kvalifikovaným druhem honitby [srov. § 2 písm. j) zákona o myslivosti]. Z § 18 odst. 4 a § 30 zákona o myslivosti, konkrétně z institutu nuceného „*přičlenění*“ honebních pozemků k honitbě, totiž vyplývá, že správní orgán může uznat (a tedy právně konstituovat) honitbu i na přičleněných pozemcích proti vůli jejich vlastníka. V tomto rozsahu tak jde o zvláštní užívání, tj. užívání,

kteřé omezuje vlastnřka „přřčleněného“ lesního pozemku nad řáamec obecného užívání lesa veřejností podle § 19 lesního zákona.

Za druhé: Je otázka, zda zákaz vstupu do obory nevyplývá přímo ze zákona v důsledku zákazu stanoveného v § 20 odst. 1 písm. h) lesního zákona – zákaz „vstupovat do míst oplocených“. Ale patrně nikoli, a to vzhledem ke zvláštní úpravě zákazu vstupu do honiteb v § 9 odst. 3 zákona o myslivosti.

Ke str. 45: Myslím, že právo na volný „průchod“ krajinou podle § 63 odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny pojmově vylučuje právo na „průjezd“ zejména na jízdním kole nebo na koni. Lze argumentovat nejen tím, že „průchod“ je odvozeninou od slovesa „chodit“ (*a contrario*: jezdit), ale i související terminologií mimo jiné v § 29 písm. d) a h) zákona o ochraně přírody a krajiny a podpůrně i úpravou služebností stezky a cesty v § 1274 a 1276 občanského zákonřku.

Ke str. 67: V anglickém překladu klřčových slov bych volil spřše: „*right of access to the forest*“ a „*right of way through the countryside*“.

K formální stránce práce:

Autorka se vyjadřuje jasně, srozumitelně a stylisticky kultivovaně.

K práci s prameny:

Autorka zpracovala dostatečný okruh literatury a judikatury. Citace jsou správné. Jen na str. 43 autorka cituje rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3.6.2016 č. j. 5 As 62/2015-15 s uvedením jakéhosi zdroje: [„*NSS 3017, 2016*“]. Této citaci zdroje nerozumím. Podle mne rozsudek nebyl zveřejněn ve Sbřrce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu.

Shrnuji:

Práce celkově splňuje požadavky stanovené pro diplomové práce. Prosím autorku, aby se při obhajobě pokusila odpovědět na mé otázky a připomřinky výše.

II.

Předloženou práci **doporučuji k obhajobě** a - s výhradou průběhu obhajoby – ji předběžně navrhuji klasifikovat známku „výborně“.

V Praze dne 25.9.2021

JUDr. Petr Svoboda, Ph.D.
Katedra správního práva a správní vědy PF UK